

carles salvador

vermell en to major

*p o e m e s*



dorC/146

1 9 2 9

vermell en to major



carles salvador

vermell en to major

*p o e m e s*



1 9 2 9

of the

es proprietat.





## AVIS

de Thous Llorens

*Aquest vermell, senyors, pot voler dir STOP; pot voler dir PERILL.*

*Us espanten aquestes paraules? Doncs detureu-vos. És per Vosaltres per qui l'apel·lació ha estat feta clara i terminant.*

*I també: Els que estimen les llànties literàries d'un rosa acaronador de son deuen fugir l'esguard d'aquestes pàgines.*

*Per els que encara sentiu la por, cal recordar que el vermell és signe de perill. Llixau STOP i reculeu.*

*I vosaltres també tingueu cura, vosaltres els comprensius, els que no vos espanteu i resteu*

amb un somris de commiseració. Els que jutjeu l'original com quelcom patològic, no vos apropheu a aquesta porpra, a aquesta hemofília que dirieu...

*I vosaltres els purs, els senzills, tastadors de bons vins i bons menjars i bons aires; els que no us espanta el vermell ni en els trulls, ni en les fruites madures, ni en les boirines del capvespre, ni en la ferida vital de la recent ex-verge, acosteu-vos, amaniu el bisturí de llibres i opereu en aquest. Voreu quin goig el brollador vermell, robins en pol·len de milions d'espurnes.*

*Digam-ho sencillament:*

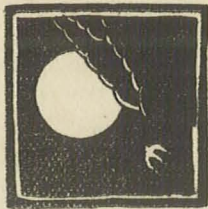
*Aquest és un llibre bell. I necessari. Dos vegades bell, anem.*

*Que nostra voluntat valencianíssima és àvida de noves cançons que enlairen nostre idioma.*

*Ja el valencià pot cantar en politonal rapsòdia moderna. (VERMELL de joventut en TO MAJOR i clau de llevantí.)*

*I perdoneu l'orgull amb que anuncie aquest fill de Vulcà que, forjant enroçits ferros de traceria brava sent, a dins, el daler d'ésser lluernà.*

València



## SOL IXENT

Canta el gall de la masia  
 i el sol puja la carena.  
 La muntanya se retroba  
   i besa  
 el raig de sol tebi que surt  
 d'aquella serra propera.

Canta el gall i ha despertat  
 tota fembra,  
 l'esquellot del bou platxat,  
 la ratera  
 i el braç nu que s'ha estirat  
 per tocar la mà morena  
 del dia que ara és nou-nat  
 i creix com una rosella.

Sol ixent, per xiuladissa  
dels ocells, per la bellesa  
de la verda fondalada  
on vivim i per la tendra  
abraçada de l' esposa  
que aparta els llençols i ens besa  
posant els seus llavis de sol  
damunt de la nostra galta roenta.



## CAMPANAR VIBRANT

Hi ha festa al poble  
i vibra de goig el campanar.  
Les campanes són preses de folia  
i busquen la clara llibertat;  
fan esforços per llançar-se al carrer  
de cap  
i volten i més volten  
ertes les faldilles volcians.  
La pedra tostada pel sol  
és vibrant  
i canta l'hora, el matí i el dia  
i canta el sol amb veus de metall.  
Es diumenge en festa;  
la gent ha desertat  
— mudada i joiosa —  
dels bancals.  
Vibra el campanar i crida  
a missa, a riure i a gojar.  
Canta el gegant de pedra  
l'harmònica pietat.

Les pedres s'apreten per no caure  
damunt les pedres del carrer en soledat.  
La missa ja comença.  
La gent és dins la nau.  
Les campanes són preses de mutisme.  
Navega la gent resant,  
i encara del gegant tremola  
son cor vibrant.

## CANÇO DE SEGA

Com talla la falç el blat,  
el teu amor tallà ma vida.  
A un cantó descansa la palla  
i a l'altre l'espiça.  
Si les besades eren d'or  
eren també sense vida.  
Se van secar tot creixent,  
amiga,  
i semblava que una força blana  
les gronxava cada dia.

Posem vencills a les garbes  
que si ara no fa vent, malfia't.  
La nostra abraçada d'amor  
del vent fou captiva.  
On és ja la suau lligassa?  
Per l'aire es feu fonedissa!

Alça les mans i la falç!  
No segues més; tinc l'ànima trista  
i a la gola un gemec  
de dolor trau florida.

## ESTROFA ESTIVAL

Dobla's la canya del blat

sec

sota la pressió del Sol.

Dins el baf terral

els segadors

mullats, mullats, mullats.

Aprop, el canterell.

La falç al costat.

Les garbes en la faixa dels vencills.

La cançó en els llavis

i en els cuiros

el vi.

Lluny del bancal el pensament

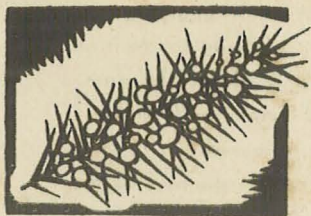
i l'orella al soroll del molí.

Quin pa farà l'esposa!

Quin pa!

Cantem l'estrofa del Sol

avuí i demà.



## CANÇO D'ERA

Volta l'era sobre el trill!  
Ves xafant, molent la palla!  
No digues tinc blat  
si no està nuçat  
dins la saca.

Aquella amor que tenia  
s'ha escapat  
per un camí de flor blanca.  
No digues tinc blat,  
batedor  
amador,  
si no està nuçat  
dins la saca.

Res no vull d'aquella amor  
i el recordar-lo em fa basca.  
Per triar aquest blat d'or  
has d'esmicolar la palla.  
El sol abrasador  
recrema l'esquena tostada.  
El trill fa un camí sense fi  
i troten les mules si senten la tralla.

Aquella amor  
tenia bes i abraçada.  
Què li mancava a l'amor  
que es fongué pel camí de flor blanca?

No voldria recordar  
i tinc als ulls una llàgrima.  
No digues tinc blat  
si no està nuçat  
dins la saca.  
Volta l'era sobre el trill!  
Ves molent i canta!  
No vull cançons d'amor  
vull només moldre la palla.

*Allà baix a la Ribera  
havia un rossi pelat  
tres dies que estava mort  
i encara menjava blat.*

No cantes més, per favor.  
Chuxca l'assot, calle el cant.  
Els records m'ofeguen, térbols.  
Volte el trill, barrim-barram;  
fem la palla ben menuda  
i repleguem prompte el blat  
que allà baix a la Ribera  
jo tenia un dolç amor;  
el vaig creure fonedís  
i encara és al cor.

Palla i blat! Blat i palla!  
No digues mai blat  
si no el tens nuçat  
dins la saca.

## MIGDIA

Si només cremara el sol,  
quin migdia!  
També cremen els teus ulls,  
amiga,  
i els teus llavis,  
que no tenen  
ni matí ni tarda.

No hi ha aigua per refrescar la boca,  
ni el bes s'apaga.

Cada volta que te miro  
s'encen ta galta  
i els teus braços junyint-me,  
me fan amorosa comanda.



El sol recrema;  
el vent no passa;  
solsment hi ha un cant  
                  monocorde  
de ciçala.

Els ulls recremen;  
la paraula és blana;  
el cant del teu cor  
                  és acorde  
al cant del meu cor:  
solsment demana  
bes i abraçada.

Miçdia!  
L'hora és llarça,  
amiça!

Els pensaments tenen frescors divines  
per a quan caiça la tarda.

Tu portaràs un cistell de fruita  
i jo aniré apegat a ta falda.

Refrescaré la boca  
mossegant la pruna de ta barba,  
                                  agredolça,  
                                  àcida,  
com la teua besada.

Migdia! Bon migdia  
per dormir dins la penombra de ta cambra.

Nem, amiga!  
Quin sol fa al camp!  
Quin resol baix la parra!  
Quin migdia,  
amiga!

Juntarem les portes de la cambra  
i en la penombra  
la teua còrpora nua  
serà com la lluna  
                                  blanca.

## SUBCONSCIENT

Quina fresca a l'ermital  
L'ermitana  
dormia sobre un banc  
despitralada.  
La sina era fofa, a sacsons,  
mústiga i flaca.  
Dormia, la mà sobre el ventre  
i a l'aire una cama.

Quina fresca a l'ermita  
per fer migdiada!  
A fora, a ple camp,  
el sol recremava.

En l'altar, un Sant Roc  
mostrava una llaça  
i amb ulls retillents  
la dona dormida esguardava.

La sina era fofa  
i el desig, ben carnal, escampava's  
omplint l'esglesiola  
d'efluvis de casa no santa.

Quina fresca a l'ermita!  
El Sant Roc tremolava.  
La dona dormida  
se estremí com si fóra besada  
i somreia a l'icone de fusta  
barroc...

BENAVENTURADA!



## HORA TARDANA

Madura  
l'horitzó al caure el dia  
i uns cucs de llum van perseguint-lo  
i el devoren.

Ningú no hi ha  
de testimoni  
sinó les banyes de la lluna, minses,  
i la flauta ponentera  
del vent, que es burla  
— mofeta —  
de l'horitzó,  
dels estels,  
de la lluna  
i de la galta rossa  
del cel.

No és hora geogràfica.

Es hora d'apercaçar les pastores  
— brunes  
com el pa de taula —

tostades  
de sol i de desig.

Es hora de gústar el glop de llet  
de les ovelles que belen pel boc  
i de mastegar el bes  
de les boques entreobertes  
i perfumades  
pels brins de fariçola, mastegats  
entre dent i dent.

No és hora astronòmica.

Es hora de prendre les fruites madures  
i de gojar la sabor de cada segon  
que ens cau a la boca  
assedegada  
de temps i de besades.

Es l' hora en que ens cau a la boca  
la poma,  
la parpella  
i el braç las  
i s'encenen — llampegants — els ulls,  
els mossecs  
i les roses

de la carn trèmula.

. . . . .  
Madura l'horitzó  
i madurarà — als braços —  
la jove que hom espera collir.

Quin coixí, l' hora tardana,  
per recolzar pastores!

EPIGRAMA DE L'ESTEL

Ha asomat en el capvespre  
l'ull lluent tot esquerdat  
i esguardant horta i muntanya  
de colors s'ha emmetzinat.

De son corpus argentí  
ha tret roig, verd i morat



## DIPTIC VILATA

*A la memòria de Salvat Papasseit.*

### I

Té l'església del poble  
un germànic casc guerrer  
— la mitja taronja blava  
dins la nit de lluna plena  
baix la branca parallamps — .  
I un soldat de quatre cares  
descobert i anquilosat  
que res guarda ni res guaita  
perque als ulls té les campanes  
que s'enriuen o bé ploren  
segons cobra l'escolà.

Ara que la llum de lluna  
de biaix li cau damunt  
li tremola el ventre buid;

i uns mesquins animalons  
— bells paràsits cues-llargues:  
gats, dràgons, rates i fures —  
que passegen per l'esquena  
de pel roig petrificat,  
una dansa dansen — bruixes —  
vora els ratpenats que dormen.

## II

Té l'església del poble  
un germànic casc guerrer.  
I al sagrat del seu recinte  
un icon d'ulls bel·licosos,  
un cor tendre amb set espases,  
una estàtua que plora  
i el ressó del *dies irae*.

Va la corca rosegant  
poc a poc la fusta sacra.  
El miol d'un gat asusta  
la cellarda dels missals

i allà dalt a la finestra  
un Vicent Ferrer de vidres  
amb el dit signa la llum  
que retorna l' ampla nit  
dels estels que fan l'ullet  
al poeta rondinaire.

L'alba s'aboca a l'esglèsia  
i el gat s'adorm enrotllat  
vora un Sant Miquel limfàtic  
qui té un glavi tot en flames.

## NOCTURN

*Al poeta B. Artola i Tomàs*

La lluna acaça les estrelles  
i fa vent gregal.

Les finestres

tanquen

les parpelles

i dorm el poble

un somni fantasmal.

Una porta esbatanada

tanca furienta el seu portó.

Tremola una casa

i cluixen els vidres

d'un balcó.

Al cantó

vigila

el llum d'oli

d' un Sant Francesc llagat,  
la crinera

lleonina

d'una acàcia

i un gat.

I passa l'home del farol

cantant

les hores serenes

que la lluna

amorosida

s'ha oblidat.

## POEMA TRIFASIC

### I

El sol fa la volta de campana  
mentre un gos rondinaire  
guarda entre llavi i llavi  
el seu lladruc antic  
al clar de lluna.

Un auto construeix la carretera  
amb dos ulls sense palpebres.  
Redola de muntanya a muntanya  
l'autoaplaudiment de l'auto  
i els renocs l'imiten només  
vora el bassal

infecte  
tot ple d'estrelles.

II

El Pare cern  
la pròpia Amor  
en el cedàs de la nit.  
Tots els gripaus del barranc  
se llancen mutuament  
— per joquina  
amorosa —  
esferes blaves de cristall sonor  
collides en el càlzer del silenci.  
El pastor de les Cabrelles  
(en cada boca un estel)  
llança cantals de llum  
a tort i a dret  
mentres elles pasturen estrelles.

III

La nit apunyala el silenci.  
Sota la criba del cel  
han desplegat els desitjos  
llurs ales de besos.

En cada alcova s'infla un daler  
(el mateix daler sensual).  
Cada respir és una fletxa  
que es clava en la fosca.  
Cada llavi és una esponja.  
Cada cor és un fanal  
que allumena la vida interior.  
Les dents al clavar-se a les carns  
inoculen l'amor  
i la bogeria de l'espasme.  
I els nervis perden poc a poc  
la tensió lassos,  
lassos,  
lassos...

El silenci aspira la seua plètora  
absoluta,  
d'amor.



## SEGA NOCTURNA

Es la lluna tota plena  
i els gripaus musiquejant.  
Els segadors a la fresca  
van segant.

Es la lluna un fanaló  
i els grills músics de jazz-ban.  
Els segadors no descansen,  
van segant.

Dins la volta, les estrelles  
els llumins han apagat.  
Els segadors fan la feina,  
van segant.

Quin joier haurà vingut  
per endur-se els diamants?  
Els segadors van fent garbes,  
van segant.

Una esquella a la comella  
i un pastor que va guardant.  
Els segadors, a la sega,  
van segant.

Si l'amor sembla que passa  
entre el cel i terra i mar  
els segadors les falçs deixen  
i fan a cor un dolç cant  
bategant.

## CANÇO DE LLUNETA

A la lluneta estic  
esperant l'amor.  
Per on vindrà? —  
pregunta el cor.

Les joves canten  
la cançó.  
Elles son blanques;  
les prendrà la morenor  
mentres esperen i canten  
l'amor.

Per on vindrà? —  
pregunta el cor.  
A la lluneta estic  
esperant l'amor.

Vindrà en un raig de la lluna  
cantant com un rossinyol  
si no l'espanta el volar  
del mussol.

A la lluneta estic  
esperant l'amor.  
Per on vindrà? —  
pregunta el cor.

Vindrà en el raig d'una estrella  
sonant el dring del seu cor  
si no l'espanta el xiular  
del mussol.

Per on vindrà? —  
pregunta el cor.  
A la lluneta estic  
esperant l'amor.

Baixarà del cel com ocell  
embolcallat de claror.  
No l'espantarà el mirar  
ni el xiular  
ni el volar  
del mussol.  
Vindrà buscant la capseta  
del teu cor.  
Farà una dolça musica...

Si alça el vol  
quines llàgrimes als ulls  
i quina enyor!

## VERSICLES

Es la lluna del gener  
la més clara de tot l'any;  
sols la lluna de la Pasqua  
pot posar-se-li al costat.

Es aquella intel·ligent  
l'altra és passional;  
l'una té blancors de neu  
l'altra té blancors de nard.

Es la lluna del gener  
com l'amor, alba i galant.  
Es la lluna de la Pasqua  
com Jesús crucificat.

Flor de lis és la primera,  
blanca flor d'orgull humà.  
La segona és com l'Hòstia  
consagrada en el altar.

Una és marbre de Carrara;  
l'altra, vori cicellat,  
galta fina de donzella,  
pit de mare amamentant.

De les dues llunes clares  
no sabia, en veritat,  
quina fóra la més bella  
per ma vida decorar.

Potser vuí me decantara  
per la lluna pasqüal  
pro la lluna del gener  
me faria goig demà.

Totes dues són ben clares  
no sabia destriar;  
totes dues són ben belles  
no sabré escollir la mai.

En la lluna del gener  
tinc posat el meu esplai.  
En la lluna de la Pasqua  
mon millor, més tendre cant.

Jo no sé el que donaria  
per saber quina em pertany  
si la lluna del gener  
o la lluna pasqüal.

## PLUJA D'ESTRELS

Pel camí de Sant Jaume

faig passeig cada nit a cavall d'un cavall volador.

Conec tots els rubís i tots els diamants i tota perla minsa  
i fins per banderí l'angoixa i el delit de l'Ossa menor.

I canto al contratemps del cant de les estrelles que esperen el matí.

I prenc per exornar el meu pit

el polsim

d'una estrella morta que brilla per mi.

Si conec l'estelada! Si'm coneix ella a mi!

Cada estrella quan passo em somriu

i jo cavaller volador,

vaig firant'los confits.

VACANCES

Infantil alegria.  
Si sempre fos dijous  
quin goig de vida!

ANUNCI : COMERC

Al surtidor de gasolina  
hi ha un fanaló rodó:  
la lluna engelosida.



## PRECEPTIVA LITERARIA

Wilde : Mosca : Animaló  
que busca la brutícia  
i cerca la claror.

## ART AMATORIA

Amor:  
Màscara de ploralla  
i de rialla.

## MEDITERRANISME

Bé sabran dir les gavines  
quines dents té ara la mar  
que semblen veles llatines

## VALVULA

Quin balsem el plor de dona  
si per no cridar  
plora.

## NOCTAMBULISME

Amaneix el dia  
quan els estrells tenen son  
i es retiren a dormir.

## REFRESC

Suc taronja:  
El sol es desfà  
gota a gota.

## PLENILUNI

Quan la lluna riu  
les estrelles ploren  
i s'amaçuen.

## RELOTGE

Onomatopeïques tic-tac, tic-tac,  
queixalades del temps  
quan mastega.

## TRONS

*(Sant Pere que muda els mobles)*

Els àngels rics  
canonegen — burgesos —  
els àngels pobres.

## BIBLIOTECA

Quina saba la dels arbres  
del meu excel·lent jardí botànic!  
Mai no perden la frescor les fulles.

## CANYAR

Llances vibrants —  
                  canyes verdes.  
Cavallets. Mosquits.  
                  Trompetes.

Camp de llances.  
I avions bèl·lics,  
i de pau.

La sang corre per la sèquia  
Fa créixer les llances.  
                  Les canyes  
— com eixèrcit filipí —  
amenacen el cel blau.

Canyar.  
                  Remors d'aigua,  
                  d'aire.

El meu cant  
                  — esbatanat —  
i el cant mel·lós del gripau.

## ALCOHOL

Deixà el llibre matemàtic  
i esguardà cel i claror  
— les núvoles, pits de dona,  
flor,  
    arcada,  
            animalons. —

La veïna  
    l'esperava.  
Tancà el llibre, ixqué al balcó.  
Se creuaren els esguards  
somrients.  
    Nombres? Amor!  
Poincaré? No.

    Baudelaire!  
Un festeig:  
    vas de alcohol.  
Borratxera de paraules  
— si me vols, si no me vols —  
pluja vana de converses!

La paraula perd el to  
— cada mot una mentida  
cada frase engany pitjor. —  
Si't volia, si'm volies.  
La taverna en un balcó,  
La tavernera mesura  
l'alcohol que té l'amor.



## NUVOLS

### I

Es un coixí  
i és una ala de cigne  
que amanyaga el blau del cel,  
la meua pupila oberta  
— que l'ha pres per al meu pit —  
i el meu cor assedegat  
d'eternitat  
i d'infinít.

### II

Es capa blanca de lli  
ben escampada pel cel.  
Entre els seus plecs  
una jove s'adormí.

Capa blanca llunya,  
de refregar-se pel cel  
va fent-se bruna.  
No la prendria la jove.  
De parlar-li només  
s'ensunya.

### III

Planxa de plom  
cobertora de la terra.  
Si passa uns minuts, ja plou.

L'ocre de la serra  
ha pres la cendra.  
Tremola el cel  
i el meu cor  
esperant  
el tro  
que mai no baixa de la grissor.

Planxa de plom el cel.  
Hem perdut el goig del blau.  
Tot és cendra  
al cel.  
I si plou, quin fang la terra!

## TRONADA

La artilleria celeste  
ha carregat de metralla.

Anirà a tirar al blanc  
contra algun dipòssit d'aigua.

Per llumenar el camí  
encenen llums de bengala.

Al primer dispar que fan  
s'esclatxa la nuvolada.

Diuen que Sant Pere els mobles  
els transporta a nova casa

Corre la gent a cobert,  
va fugint de la tronada.

Diuen que Sant Pere els mobles  
els transporta, i fan riulla.

Al segon dispar que fan  
bufa el vent i canta i brama.

Al tercer dispar que fan  
vent, calor, calina, calda.

Unes gotes amples cauen;  
tot seguit, forta ruixada.

Cada teula rebedora  
és una font d'aigua clara.

Cada carrer és un riu  
d'aigües térboles i braves.

Tots els dipòssits del cel  
els ha desfet la metralla.

. . . . .

L'artilleria celeste  
s'ha retirat ja, callada.

La nuvolada de plom  
s'esquina i trau clariana.

El general ha manat  
voleiar bandera blava.

## LITOGRAFIA

Una nit de Carnaval  
tota nua te vaig veure, gaia Amor,  
et portava del bracet  
Pierrot luxuriós.

Tu passaves vora meu, enganyada.  
Te parlava dolçament Pierrot.  
Tu bebies ampolles de xampany  
i ell volia gojar-te, gaia Amor.

Pel matí tota sola et despertares.  
No tenies ni forces per el plor.  
Te mancava per les llàgrimes  
un bocí de mocador;  
per cobrir-te el cos, ivori,  
te mancava un camisó;  
per fugir, ni unes sandàlies  
ve deixar-te Pierrot.

Tota nua i enfebrada  
sols tenies el Dolor.

Cóm anaves mansa, mansa!  
vora el prop escorxador  
bella i blanca com la lluna  
del bracet de Pierrot!



## FLORAL

No vens, imatge, a mi  
si no que'm fuges.

Te sento dins de mi  
i les danses que fas me commouen.

Vas als meus dits  
i és un nou goig el meu tacte;  
i als ulls, i un somri  
decora ma faç;  
i als peus, i  
són alades mes passes.

Allavors t'apartes de mi  
— cara imatge — i te veig  
volar, au subtil,  
i posar-te al paper  
albí.

I eres, aleshores, el vers,  
el poema i el meu esperit.



## CANÇO DE LA LLUERNA

Faiç amb goig el meu camí  
i un daler sols me governa:  
conservar aquest llumí  
de la meva vida interna  
per el qual tots m'han de di  
lluerna.

Soc petit com un bocí  
despenjat d'estrella eterna;  
transporte damunt de mi  
la claror de ma llanterna  
i — oh quin goig — me sento di  
lluerna.

Mai no sé si el meu destí  
menará'l pluja i galerna,  
si seré com pelegrí  
que no trobe cap taverna...  
Més qué hi fa? Que'm puguen di  
lluerna!

Si m'enlairo amunt d'un bri  
per fruir la vida externa  
mai no manca un sér mesquí  
que'm fa burla sempiterna.  
No'n faig cas, si'm poden di  
lluerna.

Per xo faig el meu camí  
i un daler sols me governa:  
conservar aquest llumí  
de la meva vida interna  
perque tots me puguen di  
lluerna!

P O E M E S  
de la  
GUERRA GRAN

## EL PAS DEL REGIMENT

Ve el Regiment. Quin és? El nostre.  
Quin ha d'ésser si estem en guerra?  
Tots els balcons tenen fadrines.  
Són capollets i seràn mares  
per defensar la nostra terra.

Pam, pam, pla-pam; pam, pam, pla-pam.

Davant de tots va la bandera  
i aquell soldat que l'enarbora  
té dos fillets i un que ara mama.  
Per qué anirà a la guerra l'home?  
Perque ell estima prou la pàtria;  
per arrancar fort esclavatge.  
I si moria? Bé si mata!  
La guerra és sang tota redenta  
quan és la guerra defensiva.

Pam, pam, pla-pam.

Tots els balcons tenen fadrines  
i un roserar té cada galta.  
Cada soldat se'n du un ramell  
i les fadrines llàgrimegen.

## SOTA LES ESTRELLES

Ni fred ni calor. El vent no xiula.  
Les bales només, de tant en tant.  
Que diu el ferit? Canta o gema?  
La lluna se'n riu cara al llevant,  
i l'enemic, també, en la trinxera.  
Plora el ferit? Blasfema resant!  
Era promés. Adéu a la núvia!  
Ara és la mort la més bella amant,  
Alerta!, diu qui està a la avançada.  
Alerta, tots, i el cor bategant.  
Fins el matí, i que els ulls no se tanquen!

Tararíí...

Eixos fustells! Alceu-vos! Avant!  
Tots ja sabem el fi de la guerra.  
Sota els estrells, el drap flamejant.  
Que diu el ferit? Canta. Ara canta  
l'himne guerrer que sap des de infant.

## AVIONS

Nosaltres tenim avions.  
Mireu-los com volen lleugers.  
Els són llançadores en l'aire  
i exornen de punts el blau cel.  
I van i retornen i marxen  
i giren — instint d'oronell — .  
Si porten les bones notícies  
deturen llur vol sorprenent.  
Si ve un avió amb enemics  
s'afuen rabents contra d'ell  
i el bec aquilí l'ametralla  
i cau l'enemic en tornet.  
Tenim avions. Baix les ales  
lluixen un signe vermell.  
Les hél·lixs escampen els càntics  
de guerra i de pau, prepotents.  
Nosaltres dormim? Ells fan guàrdia.  
Qui es tomba i no té els ulls oberts  
no pot esguardar l'au ferrenya  
que exorna el blau cel transparent.

## BAIXA

Ha mort un soldat.

Ha mort  
content, ensajant un cant  
tot guerrer i violent  
que té mots de tempestat,  
l'harmonia dels canons  
quan aterren els poblats  
i l'alta, crua estridència  
del venjatiu lliberat.

Ha mort quan el Sol  
doblava  
sa testa amb orgull humà.  
Malcit!

I no't detures  
davant l'heroic soldat  
que dóna sang a la terra  
i mor la terra cantant?



Ha mort un soldat.

Ha mort  
i el Regiment ha plorat,  
els fustells s'han estremit  
i han fet foc sobreexcitats.

## AUTUMNAL

Cel rogent.

Una brasa de foc  
el sol  
ponent.  
Al camp les roselles.  
Al pit sanguetja  
el cor  
i al llavi espurnetja  
el mot  
roent.

Cel rogent!

L'horitzó és en flames  
i s'encen  
l'or vell  
de la fulla dels arbres.

I camina l'amor  
i un sojorn no té.  
I tota l'ansia pregona  
pren amplada, i es debat  
                                  impotent  
per alçar el seu vol.

Cel rogent.  
La terra és moradencia.  
Crema les ales l'esperit de la Pau  
i els dolors escampa el vent.

## SENTIMENTAL

La bala passa  
rasa  
i xiula irònica.

Canta el cor l'estrofa  
de la Mort  
i riu el costó del llavi  
assedegat.

A la nina de l'ull  
l'enemic  
i al cervell  
l'imatge de l'amiga.

Diu el sol les benaurances  
del viure,  
diu la terra fanguejant  
l'aspra paraula del finir.

Passen les núvoles.  
Les aus no venen.

Sols canta el cor;  
només refila la bala,  
— au del Paradis de la Mort, —  
quan passa.

I hi ha encara la veu  
del diable d'acer  
que vomita foc  
i té el fumet d'un cigar en la boca.

I entre les núvoles  
hi ha — com il·lusió inasequible —  
un banderí blau.



## ESTAMPA

El silenci ha enguatat la fosca nit.  
Tot el fred el destil·len les estrelles.  
Per el camp dóna tombs la veu d'alerta  
i amatents la deturen centinel·les.

Res no hi ha sota el cel sinó la mort  
fredolica que busca on sojornar.  
Altra cosa no creix damunt la terra  
sinó l'ansia torpe de matar.

Hi ha un daler contingut a la trinxera.  
Hom fa espés el silenci de la nit  
i el traspàs fa un soldat vers l'altra vida.

Les finestres del cel mostren neguit  
i una caixa de morts és cel i terra...

Si volgués vindre el vent i fer un crit  
de dolor!  
Res no hi ha! Ni una queixa del que mor!

## NIT SENSE ANIMA

Nit de maig; l'hora,  
calmosa.  
No hi ha planys.  
No ningú  
canta.

Es el cel un vas de llet  
amb aigua.

La lluna  
—la bruna—  
endolada.

Boira.  
Boira!  
Les estrelles  
han clos la parpella  
clara.

...Si cantava  
un rossinyol  
quina nit més desolada!



## DESPRES DE LA BATALLA

Les estrelles fan fredor.  
Les estrelles — dins la nit —  
són les puntes afilades  
d'espasins  
que amenacen aire i terra.  
Es el vent un sudari:  
vel fi

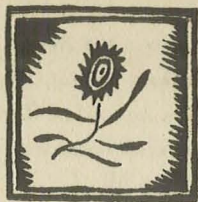
La celístia és una ànima  
disolta en el vas de la nit.

Canten les granotes erres,  
canten els gripaus i els grills  
i un rossinyol que a estones  
plora o maleïx

Tot canta, tot, una absoluta  
per els mort i pels ferits.  
Pels morts que hi ha damunt terra,  
pels que sañnant van morint.

Una absoluta per les vídues,  
per les amants — tot desig —  
per les núvies...  
Pels ventres que estan florint,  
pels que esperen l'embaràs  
i la glòria d'un fill.

Natura canta una absoluta  
però sota el cel, quin buit  
si no fóra per les queixes  
açonitzants dels ferits!



## MORTALLA

Al llit es moria  
voltat de blancors.

La Dama de la Creu  
li feu una besada.

El sol va pondre's  
amb aquesta mortalla

## HIMNE DE PAU

Ha eixit el sol.  
Per primera vegada  
ha eixit el sol damunt la terra.

Abans tot era dolor  
i l'ombra espesa dels dies  
planava la vida.

Som a l'alba  
i es retiren els fustells  
— estels fonedissos a la prima llum dial —.

Som a l'alba i a la pau dels camps.  
Els avions deturen el vol.  
S'enarboren les banderes;  
i els mocadors, blancs;  
i els cors.  
I l'alegria s'eleva com el sol  
vers un migdia ple

en el qual ressona el nostre esperit tangible  
en els llavis de cada cosa.

I la mar canta amb veu manyaga.

I l'horta riu al bes del conreu.

I la muntanya, amb sa veu ancestral,  
himnetja l'hora lluenta de la Pau.

I els infants van a escola cada dia

amb una rosa als llavis,

que és el bon signe de la terra triomfadora.

Ha eixit el sol per primera vegada.

Abans, tot era dolor

i ara la joia embolcalla el treball

i la fe en el pervindre.



OPINIO DE NAVARRO-BORRAS

*Els versos braus de Salvador  
fan enyorar la calma.*

*La frescor  
d'una balma  
d'on neix una fonteta de pastor.  
-Font i misteri, l'amor.-*

*O el mar ben transparent  
càndid aquietador del pensament.*

*O la tonada llunyana  
que es recorda quan neix la primer cana.*

*Els versos braus de Salvador  
com la llebre li fugí al caçador  
salten de la rutina,  
i són tan plens de llum i d'escalfor  
que ens ferixen la retina  
i ens deixen la boca seca.*

*Ell no mulla en tinters de biblioteca!  
D'un branquilló de pi sagnant reïna  
es fa una ploma amb nius de rossinyol  
i així sos cants si tenen melodia  
no els manca l'ardentia  
d'un èpic bramular de caragol.*

*València.*

# TAULA

	PAGS.
AVIS . . . . .	5
Sol ixent . . . . .	7
Campanar vibrant . . . . .	9
Cançó de sega . . . . .	11
Estrofa estival . . . . .	12
Cançó d'era . . . . .	13
Migdia . . . . .	16
Subconscient . . . . .	19
Hora fardana . . . . .	21
Epigrama de l'estel . . . . .	24
Díptic vilatà . . . . .	25
Nocturn . . . . .	28
Poema trifàsic . . . . .	30
Sega nocturna . . . . .	33
Cançó de lluneta . . . . .	35
Versicles . . . . .	37
Pluja d'estrels. . . . .	39
12 HAI-KAIS . . . . .	40
Canyar. . . . .	46
Alcohol . . . . .	47



	PAGS.
Núvols . . . . .	49
Tronada . . . . .	51
Litografia . . . . .	53
Floral . . . . .	55
Cançó de la lluernà . . . . .	57

POEMES de la GUERRA GRAN

El pas del Regiment . . . . .	61
Sota les estrelles. . . . .	63
Avions. . . . .	64
Baixa . . . . .	65
Autumnal . . . . .	67
Sentimental . . . . .	69
Estampa . . . . .	71
Nit sense ànima . . . . .	73
Després de la batalla . . . . .	74
Mortalla . . . . .	76
Himne de pau. . . . .	77
OPINIO . . . . .	79



L'ARTISÀ  
FILL DE J. ARMENGOT  
DE CASTELLÓ DE LA PLANA  
ACABÀ D'IMPRIMIR  
AQUEST  
VERMELL EN TO MAJOR  
TERCER LLIBRE DE POEMES  
DE  
CARLES SALVADOR  
EL 17 DE MAIG  
DE 1929

## Obres de l'autor

---

- Pecat d'Amor*, novel·la, 1915.  
*L'Idioma valencià a les escoles* conferència, 1919.  
*La Dragomana dels déus*, novel·la, 1920.  
*L'Artista de la Valltorta*, novel·la, 1921.  
*Pro Associació Protectora de l'Ensenyança valenciana*, follet, 1921.  
*L'Angelet, la Taronja i altres contes*, 1921.  
*Plàstic*, poemes, 1923.  
*La literatura a l'Escola*, conferència, 1923.  
*Llibret Eucarístic*, poemes, 1928.  
*Elogi del Xiprer*, assaig, 1929.  
*Vermell en to major*, poemes, 1929.

### DE PRÓXIMA PUBLICACIÓ

- Gallarets cromàtics*, poemes.  
*El test de les gallines*, novel·la.
- 
-

2 cat Sal